

Innerstadsavdelningen
Cristina Rådberg-Håkansson
Tfn 5082 7350

2001- 09 - 18
rev. 2001-11-20

Dp 1997-01844-54

Förslag till
Detaljplan för
fastigheten Förrådsbacken 1
inom stadsdelen Östermalm
i Stockholm
Dp 1997-01844

PLANHANDLINGARNA

Planens handlingar består av

- plankarta med bestämmelser
- denna planbeskrivning som innehåller beskrivning av konsekvenser för bl a miljön
- genomförandebeskrivning

PLANOMRÅDETS OMFATTNING

Planen omfattar fastigheten 1 inom kvarteret Förrådsbacken. Planen avgränsas av Oxenstiernsgatan, Valhallavägen, fastigheten Förrådsbacken 2, Gärdesgatan och Dag Hammarskölds Väg.

PLANENS SYFTE

Planens syfte är att ändra användningsbestämmelsen så att den anpassas till pågående användning och samtidigt begränsa byggrätten med hänsyn till stadsbild, naturvärden och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Översiktlig planering

I den översiktsplan som kommunfullmäktige antagit 1999 betecknas området som tät stadsbebyggelse. Med det avses, enligt beskrivningen, blandad användning, dvs i stort sett alla de verksamheter som hör staden till. Den södra delen

av kvarteret betecknas som bebyggelseområde av särskild betydelse för Stockholms biologiska mångfald.

Nationalstadsparken

Kvarteret ligger utanför Nationalstadsparken, men gränsar till den i norr och söder.

Gällande plan

Enligt gällande stadsplan (Pl 2128 fastställd år 1939) för huvuddelen av fastigheten Förrådsbacken, skall användningen vara allmänt ändamål. Enligt en dom i kammarrätten våren 1998 skulle SR:s och SVT:s verksamhet inte vara förenlig med bestämmelsen om allmänt ändamål, eftersom verksamheten inte har ett offentligt organ som huvudman.

Detaljplanen innehåller byggrätt för hela kvarteret utom förgårdsmark längs Oxenstiernsgatan, Gärdesgatan, Artillerikyrkogården och Dag Hammarskölds Väg. Byggnad får uppföras till den höjd och med det antal våningar ändamålet kräver. Valhallavägens och Gärdesgatan sträckning ändrades i Pl 3647.

För en del av Förrådsbacken 1 vid Valhallavägen vann en ny plan, Dp 1997-01364, laga kraft genom beslut av regeringen i augusti 1998. Där har ett parkeringsdäck uppförts. För den angränsande fastigheten, Förrådsbacken 2, gäller en ny plan, Dp 94111, för ambassadändamål.

BAKGRUND

Nuvarande förhållanden

Befintlig bebyggelse

De nya byggnader som kommit till för S R och SVT är:

- A. "Radiohuset" byggt 1956-61 och 61-64, högdel i 9-10 våningar och lägre studiodelar, "internationell" stil med fasader i glas.
  - B. Kontorshus mot Oxenstiernsgatan för SVT i fem våningar, byggt 1969-73. Fasaderna består av ljusgrå puts med mörkgrå fönster.
  - C. Kontor och inspelningsstudior för SVT byggda i etapper mellan 1965 -93. Fasader består av mörkgrå puts med vita fönsterband eller aluminiumplåt.
  - D. Berwaldhallen invigd 1979. Sexkantig konsertsal delvis nedsprängd i berget med fasader i glas och betong.
  - E. Nyhetshuset byggt 1987, Souterrängbyggnad med planterat tak som ansluter till parken, fasaden mot öster är gulputsad.
  - F. Vaktstugan vid Gärdesgatan. Konformig byggnad med betongfasader.
- Alla byggnader utom Nyhetshuset är ritade av VBB Arkitekter. Nyhetshuset är ritat av BSK - arkitekter.

Från tiden innan SR och SVT flyttade till området i slutet av 1950-talet finns några äldre byggnader byggda från 1700-talet till början av 1800-talet. Det är: Krutkällaren, Stenskjulet och Karl Johansförrådet. De ingick i Artilleriets laboratorium som fanns i området tidigare. Vid Dag Hammarskölds Väg ligger en gul trävilla från 1860-talet, Törnerska villan. *Krutkällaren* uppfördes 1717

sedan ett tidigare krutförråd hade exploderat. Byggnaden är envåningsbyggnad av stora stenblock. Här finns nu konferenslokaler. *Stora Stenskjulet* uppfördes 1750-54, det används nu som personalmatsal för Sveriges Radio. Det är en c a 110 meter lång, putsad envåningsbyggnad. "*Karl Johansförrådet*", en putsad tvåvåningsbyggnad, ritades av Fredrik Blom under 1800-talets första hälft.

Kulturhistoriskt värde

Tre av byggnaderna förklarades år 1935 som statliga byggnadsminnen av Riksantikvarieämbetet: Krutkällaren, Karl Johansförrådet och Stora Stenskjulet. Skyddsföreskrifterna löd :

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stommar.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Stadsmuseet har klassificerat övriga byggnader inom fastigheten. Törnerska villan har bedömts motsvara fordringarna för byggnadsminnesförklaring. Även Radiohuset och Berwaldhallen uppfyller enligt museet kriterierna med tanke på byggnadernas yttre och inre utformning. Byggnader uppförda efter 1980, dvs Nyhetshuset och delar av TV-huset, har inte klassificerats. Alla övriga byggnader är enligt stadsmuseets värdering särskilt värdefulla ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Museet "finner anläggningen intressant som landets första i sitt slag och hur den utformats för verksamheten."

Artillerikyrkogården och monumentet över "Kungl. Göta Livgarde" finns med i fornlämningsregistret, kyrkogården är skyddad som kyrkligt kulturminne.

Vegetation

Den inre delen av kvarteret mellan Radiohuset och de gamla byggnaderna fungerar som en park för verksamheten med gräsmattor och stora lövträd. Den del av kvarteret som ligger söder om Radiohuset har fått mer naturkaraktär med vilda växter och lövträd. Området är kuperat och mot gatorna syns berg i dagen. På en höjd står ett monument omgivet av parkgångar och större träd och det finns också rester av en kyrkogård, "Artillerikyrkogården". På kyrkogården, finns c a 60 gravstenar.

I utredningen "Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur" har kvarteret föreslagits som "buffertzonen", inom vilket de särskilt värdefulla naturmiljöerna bör skyddas. Enligt den biotopkarta som ingår i utredningen karaktäriseras det parklika området i kvarterets inre delvis som "mark med gamla grova ädellövträd", delvis som "hagmarkslik gräsmark med ädellövträd, ofta grova". Området söder om Radiohuset beskrivs som "ädellövskog med många gamla grova ädellövträd" och kyrkogården som "hagmarkslik gräsmark med ädellövträd, ofta grova".

Verksamheten

Byggnaderna inom Fastigheten Förrådsbacken 1 ägs och förvaltas av Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF). Det är ett bolag som ägs av SR, SVT och UR. Sedan 1993 bedrivs programverksamheten av tre självständiga programföretag:

Sveriges Radio AB (SR), Sveriges TV AB (SVT) och Utbildningsradion (UR). Programverksamheten regleras dels av Radio- och TV-lagen, dels av sändningstillstånd meddelade av regeringen till respektive programföretag. Nuvarande tillståndsperiod omfattar 1997-2001.

Befintliga byggnader inom kvarteret Förrådsbacken rymmer lokaler för en mängd olika typer av verksamheter såsom programstudios, verkstäder, artistfoajeer, kontrollrum, kontorsrum, mm i TV- huset, kontorsrum samt restaurang i Kontorshuset, kontorsrum, studios, butiker och resebyrå i Radiohuset, konsertsal, kontorsrum och loger i Berwaldhallen.

Befintliga byggnader är inte alltid anpassade till nuvarande verksamhet. Radiohuset byggdes t ex med stor andel små rum längs korridorer. Där finns behov av tillbyggnad med nya storrum eftersom inte finns tillräckligt med sådana och de som finns har låg kvalitet med bristande dagsljus och dålig ventilation. I Berwaldhallen finns lokaler som inte uppfyller arbetsmiljökrav. För den befintliga verksamheten finns därför önskemål om förändringar på kortare och längre sikt.

Verksamheten genomgår dessutom hela tiden snabba förändringar. Detta ställer höga krav på flexibilitet hos lokalerna. Det finns redan nu behov av utbyggnader och tillbyggnader för att tillgodose krav på produktionslokaler anpassade till ny teknik, bl a i Nyhetshuset. Med största sannolikhet kommer lokalbehovet inom kvarteret Förrådsbacken att förändras i framtiden. Det finns också önskemål om att flytta lokaler som nu finns i t ex kvarteret Garnisonen till kvarteret Förrådsbacken för att uppnå såväl ett mer ekonomiskt som ett rationellare utnyttjande. Sammanfattningsvis måste planen ge utrymme för både förändringar av befintliga byggnader samt ny- och tillbyggnader om den befintliga verksamheten skall kunna vara kvar.

Trafik, parkering

Idag är c:a 3200 personer sysselsatta inom kvarteret vilket genererar ett betydande antal resor. Många har dock oregelbundna arbetstider vilket gör att inte alla resor är koncentrerade till högtrafiktid. Inom fastigheten finns c:a 350 parkeringsplatser. Avståndet fågelvägen till närmaste tunnelbanestation är relativt långt, men kvarteret försörjs också av busstrafik. Stomlinje 4 och buss 42 har slutpunkt på Karlavägen. På Oxenstiernsgatan stannar buss 56 och 76.

Övrig service

Inom fastigheten finns service för verksamheten bl a restaurang, butiker.

Stadsbild

"Radiohuset", har i huvudsak fullföljt riktningarna i rutnätsmönstret och har placerats tvärs över fastigheten parallellt med Karlavägen mellan parken och naturmarken, men ger samtidigt från vissa håll ett intryck av "hus i park".

TV-huset och kontorshuset ansluter till Oxenstiernsgatans riktning. Kontorshuset är placerat praktiskt taget i gatuliv som stenstadens kvartersbebyggelse. Mot Valhallavägen, som byter riktning vid kvarteret, ligger TV-huset tillbakadraget så att en grässlänt med lummiga träd bildas mot gatan.

PLANFÖRSLAGET S-DP 1997-01844

Användning

Avsikten med planen är att SR och SVT skall kunna vara kvar inom fastigheten och utvecklas. Användningsbestämmelserna för kvarteret har därför anpassats till denna verksamhet. Användningen anges till kultur, kontor (varav minst 75% Radio- och TV-verksamhet) och verkstäder för SVT:s del av kvarteret samt kultur, kontor (varav minst 75% Radio- och TV-verksamhet) och handel i bottenvåningarna medges inom SR:s. Även där finns en mindre del service-verkstäder i källare och souterrängvåning. Verksamheten förutsätts vara av icke störande art.

De byggnaderna som har förklarats som byggnadsminnen föreslås få användningsbestämmelsen Q, dvs användningen anpassas till ändamål som är förenligt med byggnadernas kulturhistoriska värde. Törnerska villan, som anses ha motsvarande värde, ges också bestämmelsen (Q).

Även kyrkogården i den södra delen av området och monumentet över Göta Livgarde föreslås få beteckningen Q (*forminne*) Bebyggelse är inte tillåten på kyrkogården eller intill monumentet. Skydd och vård, m m av kyrkogården och monumentet regleras i särskild lag.

Grönytor, områden som inte får bebyggas

Den obebyggda ytan, parken mellan de kulturhistoriskt intressanta äldre byggnaderna och Radiohuset, ingår inte i skyddsbestämmelserna för byggnadsminnen. För att skydda den som "buffertzonen" ges den i planen bestämmelsen "mark som inte får bebyggas". Större träd ges ett skydd, de skall sparas så länge de inte är allvarligt skadade. Om de skadas och måste tas bort bör de ersättas med liknande träd. Undantag utgör träd som hotar någon av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna t ex Krutkällaren. De bör tas bort utan att ersättas. Även ett område på östra sidan av Stora Stenskjulet undantas från bebyggelse. Den södra delen av kvarteret kring Berwaldhallen, utom de delar som är skyddade samt en mindre yta som får bebyggas, betecknas som mark som inte får bebyggas. De stora träden kring monumentet över Göta Livgarde ges en skyddsbestämmelse. De får inte skadas eller fällas eller måste i så fall ersättas med likvärdiga. Även den gröna remsan närmast Valhallavägen mot Gärdet undantas från bebyggelse och där får inte heller ordnas parkeringsanläggningar.

Parken mellan Stenskjulet och Radiohuset samt naturområdet i södra delen av kvarteret, får inte användas för parkering och förutsätts vårdas av markägaren.

Parkering

Markparkeringen bör på sikt ersättas av parkering under mark. Om parkeringsplatserna bebyggs bör parkering ordnas i källare, inga nya markparkeringar bör ordnas. Antalet parkeringsplatser inom fastigheten bör inte ökas för att inte öka trafiken på omgivande gator.

Byggrätt

På kontorshuset längs Oxenstiernsgatan medges påbyggnad av två våningar. På TV-huset närmast Gärdet föreslås befintlig höjd på byggnaderna i huvudsak läggas fast. Längre in i kvarteret tillåts påbyggnad.

Radiohusets högdelen föreslås begränsas till dagens höjd, eftersom den är så synlig från andra sidan Djurgårdsbrunnsviken. De lägre studiodelarna får byggas på med två våningar eftersom det är viktigt för att verksamheten skall kunna fungera. Högdelen skall fortfarande dominera.

Nyhetshuset ligger idag delvis under mark, påbyggnad medges med 1-2 våningar över nedfarten. Inom området bakom Stora Stenskjulet får byggas en byggnad till en höjd som motsvarar taknocken på Stenskjulet, byggrätten begränsas till 3000 m². Det är viktigt att tillkommande byggnad tar hänsyn till och håller ett tillräckligt avstånd till Stenskjulet. Ett område närmast Stora Stenskjulet har lagts ut som område som inte får bebyggas. Idag är det parkeringsplats, men om ny bebyggelse kommer till bredvid bör parkeringsplatserna flyttas ned i källare och ytan skall planteras.

En byggnad medges delvis i inbyggd i slänten vid Berwaldhallen. Den kan användas som körlokal. Taket bör ansluta i höjd till slänten och vara planterbart.

Byggnaderna har förutom taklifthöjder även getts maximala höjder för att inte medge ytterligare påbyggnader inom 45°:s vinkeln från taklisten utöver de i planen angivna.

Byggnadsteknik

För att inte skada äldre grundläggning bör inte grundvattendrainerande ingrepp göras, och högst två källarvåningar får utföras. Dagvatten bör omhändertas lokalt eller i andra hand fördröjas inom fastigheten.

Utformningsbestämmelser

Påbyggnad av studioblocken bör utföras med stor hänsyn till den befintliga byggnaden.

Nybyggnader, t ex vid Berwaldhallen, skall utformas med hänsyn till omkringliggande bebyggelse.

Skyddsbestämmelser och varsamhetsbestämmelser

Skyddsbestämmelser

Riksantikvarieämbetet har utfärdat skyddsbestämmelser för Stora Stenskjulet, Karl Johansförrådet och Krutkällaren, några ytterligare förutsätts inte behövas.

Törnerska villan, som inte är byggnadsminne men av stadsmuseet ansetts motsvara fordringarna, får skyddsbestämmelse som innebär att byggnaden inte får rivas och exteriören inte får ändras. Vaktstugan har också bedömts ha stort

kulturhistoriskt värde. Den har getts skydd mot förändring av fasader. Den bör inte rivas utan flyttas eller om den rivs återuppföras inom fastigheten.

Berwaldhallen har av stadsmuseet bedömts ha stort kulturhistoriskt värde och får inte rivas. Skyddsbestämmelser för interiörer i Berwaldhallen anges: den stora konsertsalen och foajé, plan, fast inredning och konstnärlig utsmyckning får inte förvanskas. Det får dock inte innebära att ändringar som är nödvändiga för funktionen inte får utföras.

Även Radiohuset har ansetts ha stort kulturhistoriskt värde och får inte rivas. Den nuvarande verksamhetens behov har också ansetts ha stor betydelse därför anges skyddsbestämmelser endast för huvudtrapphuset och för fast konstnärlig utsmyckning i t ex sammanträdesrum.

Varsamhetsbestämmelser

Radiohuset och Berwaldhallen har ansetts ha stort kulturhistoriskt värde, men den nuvarande verksamhetens behov har också ansetts ha betydelse därför anges varsamhetsbestämmelser i stället för skyddsbestämmelser. De anger att vid ombyggnad måste byggnadernas särdrag beaktas, det är ett villkor för att ombyggnader skall kunna ske. De särdrag som måste beaktas vid ombyggnad för Radiohuset är:

- att längsfasaderna består av vanligt glas och fasadglas,
- färg på glaset är olika nyanser av grått,
- proportioneringen av fasaden
- detaljer i karmar som material och tjocklekar
- kortfasaderna av betong med smala glasöppningar, proportioner och utförande
- plana tak.

De särdrag som måste beaktas vid ombyggnad av Berwaldhallen är t ex:

- materialet i fasaden är betong, koppar och glas,
- fasadens indelning och proportioner inkl. t ex betongskivorna, karmar,
- entréns utformning och material.

KONSEKVENSER

Allmänt

Någon särskild fristående MKB har inte upprättats då planen inte har bedömts få betydande påverkan på miljön. Planen gränsar till Nationalstadsparken men ligger utanför och bedöms inte ge någon nämnvärd påverkan på denna. Planområdet omfattar delar som enligt den nya översiktsplanen betecknas som bebyggelseområde av särskild betydelse för Stockholms biologiska mångfald. Huvuddelen av detta område betecknas som mark som inte får bebyggas vilket innebär större skydd än i gällande plan. Planen bedöms inte medföra risker för hälsa och säkerhet. Nedan en beskrivning av konsekvenser för bl. a. miljön.

Stadsbild och landskapsbild

I förhållande till gällande plan kommer planförslaget att innebära

- att värdefulla naturmiljöer att skyddas
- att begränsningar för byggrätten i bl.a. höjd införs

I förhållande till den bebyggelse som finns idag medger planen vissa påbyggnader t ex på Radiohusets lägre delar, viss tillbyggnad på östra sidan av Berwaldhallen och i slänten bakom, påbyggnader mot Oxenstiernsgatan norr om Karlavägen på kontorshuset och TV-huset, påbyggnad av de inre delarna av TV-huset och Nyhetshuset.

Från Nationalstadsparken torde den synliga förändringen inte vara särskilt påtaglig. Någon skada på Nationalstadsparken förutsätts därmed inte ske. Från övriga gator kommer synliga förändringar att variera. Sikten in över den centrala parken behålls från Karlavägens allé. Från Gärdesgatan kan förändringar upplevas om parkeringarna bebyggs och vid påbyggnaden av de lägre delarna av Radiohuset. Vid den norra delen av Oxenstiernsgatan kommer höjderna på östra sidan mer anpassas till den västra sidans.

Trafik

Parkeringen föreslås inte ökas för att inte medföra ökad biltrafik. Befintlig markparkering förutsätts ersättas med källargarage. Tillkommande arbetsplatser förutsätts i hög grad använda befintlig kollektivtrafik.

Buller, luftföroreningar

Eftersom antalet parkeringsplatser inte förutsätts öka bör planen inte heller medföra ökat buller eller mer luftföroreningar.

En studie av hur påbyggnaderna kontorshuset påverkar buller vid Oxenstiernsgatan bifogas.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

För de äldre byggnader som har förklarats som byggnadsminnen (Karl Johansförrådet, Stora Stenskjulet och Krutkällaren) konfirmeras byggnadernas värde i

planen genom att de får bestämmelsen Q (användningen skall anpassas till byggnadens kulturhistoriska värde). Detta innebär inte någon reell förändring. Törnerska villan ges en liknande bestämmelse, idag har den inte något skydd alls. Exteriören skyddas och förbud mot rivning införs.

Berwaldhallen och Radiohuset får varsamhetsbestämmelse för fasaderna, så att karaktären inte ändras vid en ombyggnad. Vaktstugan skall återuppbyggas om den rivs även på annan plats inom och fasaden får inte förändras.

Radiohuset, Berwaldhallen och Törnerska villan får enligt planförslaget inte rivas vilket är väsentligt ökat skydd i förhållande till idag.

Vegetation

Gällande plan medger utbyggnad på nästan hela fastigheten utom viss förgårdsmark längs gatorna. Den södra delen av kvarteret betecknas i översiktsplanen som bebyggelseområde av särskild betydelse för Stockholms biologiska mångfald. I det nya planförslaget ges vissa gröna ytor ökat skydd i förhållande till gällande plan: det parkliknande området mellan de gamla byggnaderna och Radiohuset samt den södra delen av området. De markeras som område som ej får bebyggas. I parken mellan de gamla byggnaderna och Radiohuset skyddas träd. Kyrkogården och en yta kring monumentet över Göta Livgarde åsätts bestämmelsen Q som bekräftelse på att de skyddas på annat sätt. Träden kring monumentet skyddas. Sammantaget ges vegetationen ett bättre skydd än i gällande plan.

Bebyggelse medges i planförslaget huvudsakligen på redan exploaterade ytor. Undantag är den nya byggrätten i östra delen av kvarteret. Om den kommer att beröra gröna ytor är avsikten att i stället den parkeringsplats som finns bakom Stora Stenskjulet planteras. På så vis ges även byggnaden en bättre miljö och ett avstånd till eventuell bebyggelse. I övrigt rör det huvudsakligen om påbyggnader på befintliga byggnader eller på parkeringsplatser. De möjliga utbyggnaderna torde inte vara av den omfattningen att några spridningsvägar störs.

Tillgänglighet

Parkeringsplatser för rörelsehindrade bör kunna ordnas både inom fastigheten och på gatorna omkring. Eventuella ny- eller påbyggnader skall följa PBL, BVL och BVF samt föreskrifter och rekommendationer i BBR, Stadsbyggnadsnämndens "Råd och Riktlinjer" samt handikappinstitutets bok "Bygg ikapp handikapp". Byggnads entré skall vara tillgänglig och kontorslokaler skall ha tillgång till hiss i samma plan.

REVIDERING EFTER UTSTÄLLNINGEN

Planen har efter utställningen reviderats så att i den södra delen av kvarteret har befintliga, underjordiska utrymmen lagts in.

Stockholms stadsbyggnadskontor
Distrikt innerstaden

Arne Fredlund
Planchef

Cristina Rådberg-Håkansson
Arkitekt